

Izvorni znanstveni članak
UDK: 81'243 : 001.891

Primljen: 20. 6. 2015.
Prihvaćen: 16. 7. 2015.

ISTRAŽIVANJA POUČAVANJA INIH JEZIKA I OVLADAVANJA NJIMA

*Vesna Bagarić Medve**
Filozofski fakultet u Osijeku

*Višnja Pavičić Takač**
Filozofski fakultet u Osijeku

Što atribut „znanstveni“ ima s nastavom stranoga jezika? Pitanje je to koje je prije više od 30 godina postavila Mirjana Vilke u svome članku „Metodologija znanstvenog istraživanja u nastavi stranih jezika“ (1979). Dokaze znanstvenosti glotodidaktike autorica pronalazi u temama istraživanja i metodama koje su preuzete iz drugih znanstvenih disciplina, ali su prilagođavane specifičnim zahtjevima glotodidaktike i takve primjenjivane u istraživanjima pitanja iz područja ovladavanja i poučavanja inih jezika. S obzirom na to da se u to vrijeme radilo o samim počecima glotodidaktike kao znanstvene discipline, Vilke pretpostavlja da će sustavna istraživanja čimbenika koji utječu na ovladavanje inim jezicima zaživjeti u budućnosti te da će jedno od obilježja tih istraživanja biti razvoj i usavršavanje istraživačkih metoda i instrumenata. Navedena su razmišljanja dala poticaj za provedbu analize izvješća o istraživanjima u području učenja, poučavanja i usvajanja inih jezika objavljenih u odabranim znanstvenim publikacijama u posljednjih pet godina. Cilj je analize bio utvrditi a) kojim su se temama, odnosno aspektima učenja i poučavanja inih jezika istraživači bavili, i b) koje su istraživačke metode primjenjivali u svojim istraživanjima. Korpus obuhvaća izvorne znanstvene članke iz područja ovladavanja inim jezicima i njihova

* vbagaric@ffos.hr

* vpavicic@knjiga.ffos.hr

poučavanja koji su objavljeni u četirima vodećim publikacijama u Hrvatskoj (časopisi *Strani jezici*, *Studia Romanica et Anglica Zagrabienisa*, *Zagreber germanistische Beiträge* i zbornici Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku) i svijetu (*Second Language Research*, *Language Learning*, *Studies in Second Language Acquisition*, *Modern Language Journal*). Nalazi se razmatraju s obzirom na aktualne preporuke istraživača o tome koja teorijska polazišta i metodološke pristupe slijediti u budućnosti.

Ključne riječi: metode istraživanja, poučavanje inih jezika i ovladavanje inim jezicima, znanstveni časopisi.

1. UVOD

“Ukoliko naimе želimo proces učenja stranih jezika učiniti bržim i uspješnijim, moramo što je više moguće saznati o svojstvima jezika i svojstvima bića koja ga nastoji usvojiti...” Vilke (1979: 39)

Tim je riječima Vilke prije više od trideset godina jednostavno objasnila svrhu istraživanja u području učenja i poučavanja stranih jezika. U to se doba u nas toj vrsti istraživanja rijetko pripisivao znanstveni karakter, što je Vilke navelo da potkraj 1970-ih širu čitalačku publiku upozna sa svrhom i metodama istraživanja u spomenutom području, ali i s teorijskom osnovom istraživanja učenja i poučavanja stranih jezika. Nju pruža, ističe Vilke (1979), glotodidaktika, poddisciplina primjenjene lingvistike, na koju djeluju tri ključne fundamentalne znanosti – lingvistika, psihologija i sociologija, te psiholingvistika, znanstvena disciplina čija su istraživanja u to doba uzimala maha.

U odnosu na razdoblje 1970-ih godina, danas teorijsku osnovu istraživanja procesa i stanja tijekom učenja i poučavanja drugih i stranih jezika pruža više znanstvenih disciplina, a to su, osim glotodidaktike kao teorije učenja i poučavanja stranih jezika i metodike nastave određenoga stranoga jezika, i mlada ali izuzetno brzo razvijajuća znanstvena disciplina u okviru primjenjene lingvistike – ovladavanje inim jezikom (OVIJ). Najviši stupanj utjecaja na sadržaj i metodologiju istraživanja u tim znanstvenim disciplinama danas imaju, uz već spomenute temeljne znanstvene discipline, psiholingvistika i sociolingvistika.

2. VRSTE I METODE ISTRAŽIVANJA POUČAVANJA INIH JEZIKA I OVLADAVANJA NJIMA

Prva istraživanja poučavanja inih jezika i ovladavanja njima bila su deskriptivna. Jedna od glavnih metoda prikupljanja podataka bilo je promatranje: preliminarno promatranje, radi otkrivanja pojava koje će se pratiti, i sustavno promatranje, radi prikupljanja spoznaja o njihovim obilježjima i interakciji s drugim pojavama. Intervjui, upitnici i ankete također su se često pojavljivali u ranim istraživanjima ovladavanja inim jezicima. Poslije se uvode eksperimentalna istraživanja u laboratorijskim uvjetima i kvaziekperimentalna istraživanja u razrednom kontekstu. Da bi se eksperimentom utvrdilo postojanje učinka određene pojave, primjenjivan je postupak testiranja prije uvođenja pojave, a sa zanimanjem za trajanje učinka, od 1990-ih gotovo se neizostavno provodi i testiranje nakon uvođenja pojave. Još od 1970-ih godina isticala se potreba izrade testa u skladu s psihometrijskim zahtjevima, a danas se to smatra nužnim obilježjem svakoga testa kao instrumenta istraživanja. Statistički postupci mjerenja učinka određene pojave postali su tijekom vremena imperativom u eksperimentalnim istraživanjima. Taj se osnovni repertoar metoda prikupljanja i analize podataka u području istraživanja poučavanja inih jezika i ovladavanja njima od 1990-ih znatno proširio. To je dovelo do potrebe određenja toga kakvo treba biti istraživanje u području ovladavanja inim jezicima, odnosno koje su metode prikupljanja podataka i analize prikladne za istraživanje ciljanih pojava tijekom jezičnoga razvoja.

Brown (2011) naglašava kako istraživanje u području ovladavanja inim jezicima treba biti sustavno, vođeno načelima, dobro organizirano, metodičko i precizno. Općenito gledište na istraživanja u tom području pokušao je pojasniti razlikovanjem primarnoga istraživanja, koje se temelji na izvornim podacima, od sekundarnoga istraživanja, u kojem se polazi od tekstova drugih istraživača. U okviru primarnih istraživanja razmatra podjelu na kvalitativna i kvantitativna istraživanja – dvije vrste ili, bolje rečeno, dva pristupa istraživanju od kojih se obično polazi pri prikazu metoda istraživanja (usp. Larsen-Freeman i Long, 1991; Nunan, 1992; McDonough i McDonough, 1997; Dörnyei, 2007). Prema Brownu, razlika se između kvalitativnoga i kvantitativnoga pristupa istraživanju ne očituje u vidu dihotomije, nego kontinuuma, a opisuje se temeljem 12 kategorija (vidi sliku 1.).

kvalitativno istraživanje	KATEGORIJA	kvantitativno istraživanje
kvalitativni podaci	VRSTA PODATAKA	kvantitativni podaci
neeksperimentalne metode	METODA PRIKUPLJANJA PODATAKA	eksperimentalne metode
interpretativni postupci bez intervencije (kao npr. pri promatranju)	POSTUPCI ANALIZE PODATAKA	statistički postupci
bez selekcije jezičnoga ponašanja koje će se pratiti	STUPANJ INTERVENCIJE	visoki stupanj intervencije (kao npr. u eksperimentu)
definiranje varijable	STUPANJ SELEKTIVNOSTI	visoki stupanj selekcije jezičnoga ponašanja koje će se pratiti
oblikovanje hipoteze	OPIS VARIJABLE	operacionalizacija varijable
induktivno	OBLIKOVANJE TEORIJE	ispitivanje hipoteze
prirodni	ZAKLJUČIVANJE	deduktivno
longitudinalno	KONTEKST	kontrolirani
mali uzorak	VREMENSKA ORIJENTACIJA	transverzalno
emička	SUDIONICI	veliki uzorak
(razumijevanje gledišta sudionika)	PERSPEKTIVA ISTRAŽIVAČA	etička (visok stupanj objektivnosti)

Slika 1. Obilježja kvalitativnih i kvantitativnih istraživanja prema Brown (2004: 490)

Uz navedena obilježja, Brown (2011) posebno naglašava standarde kojima bi se istraživači trebali voditi istraživanjima, a to su pouzdanost, valjanost, mogućnost repliciranja i uopćavanja u kvantitativnim istraživanjima te dosljednost, vjerodostojnost, mogućnost potvrđivanja i smislenost rezultata u kvalitativnim istraživanjima.

Drugi su teoretičari razliku između kvalitativnih i kvantitativnih istraživanja odredili s obzirom na manji broj kontrasta. Primjerice, McKay (2006) nabroja devet suprotnih obilježja kvalitativnih i kvantitativnih istraživanja s obzirom na pretpostavke o stvarnosti (holistički vs. analitički pristup), ulogu istraživača (međuovisnost istraživača i predmeta istraživanja vs. neovisnost istraživača i predmeta istraživanja), svrhu istraživanja (kontekstualizacija i interpretacija vs. uopćavanje, predviđanje, utvrđivanje kauzalnih odnosa), istraživačka pitanja (induktivni vs. deduktivni pristup u oblikovanju pitanja), metodologiju istraživanja (oblikovanje hipoteza tijekom istraživanja vs. unaprijed utvrđene hipoteze i metodologija istraživanja), dužina istraživanja (dugotrajno vs. kratkotrajno istraživanje), vrstu podataka (ograničeni, svrhoviti podaci vs. brojni, slučajni podaci), vrstu analize (interpretativna vs. statistička) i izvješće (opis vs. tehnički jezik). Sličnim se kriterijima vodio i Richards (2009) pri određenju kvalitativnoga istraživanja za koje kaže da je, za razliku od kvantitativnoga istraživanja, a) lokalno situirano,

jer se u kvalitativnom istraživanju proučava osobe u prirodnim, a ne umjetnim situacijama i uvjetima, b) orijentirano prema sudionicima, jer se u takvu istraživanju nastoji razumjeti sudionikovo gledište na svijet, odnosno perspektiva s koje sudionici gledaju na svijet, čime se u kvalitativnim istraživanjima pokazuje osjetljivost prema sudionicima, c) holističko, a to znači da se u kvalitativnim istraživanjima ne proučavaju izolirani aspekti neovisno o situaciji u kojoj se pojavljuju, već se u obzir uzima cjelokupan kontekst određene pojave, i d) induktivno, tj. ovisi o procesu interpretacije koja uključuje temeljitu obradu podataka, analizu i tumačenje iz različitih perspektiva. U odnosu na prethodno spomenute istraživače, He (2004) se u osvrtu na kvalitativno istraživanje ograničila na svega tri ključna obilježja – situiranost, interpretativnost i empiricizam, drugim riječima, primjenom se kvalitativnih metoda, za razliku od kvantitativnih metoda, istražuje konkretna stvarnost u svakodnevnom svijetu koji se opisuje i interpretira s obzirom na ljudska iskustva. Navedena se obilježja, ujedno, smatraju glavnim prednostima kvalitativnih istraživanja.

Iako se podjela na kvalitativna i kvantitativna istraživanja ne treba nužno vezati uz metode istraživanja, tj. metode prikupljanja i analize podataka, već ju je potrebno temeljiti na cjelokupnome pristupu istraživanju (Benson i sur., 2009), u literaturi se kvalitativna i kvantitativna istraživanja implicitno poistovjećuju s klasifikacijama vrsta kvalitativnih i kvantitativnih metoda istraživanja. Kako se mišljenja autora klasifikacija razlikuju s obzirom na to koje su metode karakteristične za kvantitativna, a koje za kvalitativna istraživanja, mnogo je klasifikacija istraživanja. Za ilustraciju te različitosti, osobito u poimanju toga što su kvalitativna istraživanja, navest ćemo nekoliko predloženih klasifikacija.

Polazeći od standardnih uvoda u istraživanje u primijenjenoj lingvistici, Richards (2009) razlikuje sljedeće vrste kvalitativnih (metoda) istraživanja: etnografske studije u koje ubraja i lingvističke etnografije, zatim studije slučaja, interakcijske studije koje obuhvaćaju i konverzijske analize, introspekcijske metode koje uključuju dnevničke studije, narativna istraživanja i akcijska istraživanja čiji je dio i eksploracijska praksa. Nakon što su analizirali teme kvalitativnih istraživanja, Benson i sur. (2009) kvalitativna su istraživanja podijelili u dvije skupine. Prva skupina istraživanja bavi se istraživanjem osoba, situacija i društvenih procesa, a za ta su istraživanja karakteristične sljedeće metode: studije slučaja, etnografska istraživanja, longitudinalna istraživanja, glasno navođenje misli, narativna istraživanja, samoistraživanje, stimulirano prisjećanje, akcijsko istraživanje, dnevnička istraživanja, fenomenologija. U središtu su zanimanja druge skupine istraživanja govoreni i

pisani tekstovi. Njih se istražuje primjenom diskursne analize, konverzacijske analize, analize razredne interakcije, korpusne analize i sustavne funkcionalne analize. Za razliku od prijašnjih autora, Benson i sur. (2009) posebno navode tehnike prikupljanja podataka u tim istraživanjima. Njih čine transkripti intervjua, bilješke pri promatranju, bilješke s terena, uzorci učeničkih radova, audio- i videosnimke interakcije, razrednih i skupnih diskusija te intervjua s fokusnim skupinama, učenički dnevnički zapisi, dokumenti (zakoni, pravilnici, nastavni planovi i programi, pripreme), protokoli glasnoga navođenja misli, protokoli stimuliranoga prisjećanja, poluotvorena pitanja u upitnicima te vrednovanje nastave i učenika. Slično, Harklau (2011) istraživanja dijeli s obzirom na to je li u središtu zanimanja istraživača analiza sociokulturalnoga konteksta ili analiza diskursa i interakcije. U prvome se slučaju istraživači koriste, primjerice, raznim vrstama studija slučaja, etnografskim oblicima promatranja, akcijskim istraživanjima ili istraživanjima praktičara, fenomenološkim, hermeneutičkim analizama i analizama sadržaja te epistemološkim istraživanjima. Pri analizi diskursa i interakcije primjenjuju se, na primjer, konverzacijske analize, mikroanalize, interakcijske analize, narativne analize, istraživanja povijesti života i metode koje se vezuju uz sustavnu funkcionalnu analizu ili žanrovsku analizu. U najčešće metode ili tehnike kvalitativnih istraživanja Harklau (2011) ubraja široku paletu raznih vrsta intervjua, promatranja, snimaka i pisanih dokumenata.

Neki se istraživači u prikazu metoda kvalitativnih istraživanja ograničavaju samo na one koje su, prema njihovu mišljenju, tipične za kvalitativna istraživanja. Tako Lazaraton (2003) ističe tek dvije metode koje se tradicionalno vežu uz kvalitativna istraživanja – etnografska istraživanja i konverzacijsku analizu, a Brown (2011) u kvalitativna istraživanja ubraja studije slučaja, introspektivna istraživanja, diskursnu analizu, interakcijsku analizu i promatranje u razredu. Upitnici i intervjui su, prema njegovu mišljenju, dvije metode prikupljanja podataka koje se podjednako upotrebljavaju u objema vrstama istraživanja i stoga su svojevrsna poveznica između kvalitativnih i kvantitativnih istraživanja.

Oko vrsta i metoda kvantitativnih istraživanja nema toliko prijedora među znanstvenicima. Uglavnom se u njih ubrajaju eksperimentalna i kvaziekperimentalna istraživanja (usp. npr. Nunan, 1992; Dörnyei, 2007). Brown (2004, 2011) toj skupini istraživanja pribraja još deskriptivna i eksplorativna istraživanja. Poveznicu među svim tim vrstama istraživanja čini uporaba deskriptivnih, inferencijalnih i multivarijatnih statističkih postupaka (npr. deskriptivna analiza, korelacija, regresija, faktorska analiza, cluster

analiza, strukturalno modeliranje, t-test, z-statistika, chi-kvadrat, ANOVA, MANOVA itd.).

Posljednjih godina ističe se vrijednost kombiniranja kvalitativnih i kvantitativnih metoda u istraživanjima. Za takve se metode upotrebljava izraz „kombinirane metode“ (engl. *mixed methods*). Glavna prednost kombiniranja metoda leži u povećanom stupnju valjanosti istraživanja i mogućnosti da se kompleksne pojave istraže pomoću više vrsta analiza (usp. Dörnyei, 2007).

Prikaz metoda u kvalitativnim i kvantitativnim istraživanjima u području poučavanja inih jezika i ovladavanja njima daje uvid u vrlo široku paletu metoda kojima se znanstvenici danas, u odnosu na početke razvoja disciplina glotodidaktike i ovladavanja inim jezicima, služe u svom empirijskome radu. Neusklađenost u klasifikacijama metoda govori, međutim, o tome da nova, dublja istraživanja određenoga aspekta poučavanja i usvajanja jezika donose primjenu novih metoda ili kombinaciju postojećih.

3. ISTRAŽIVANJA O ISTRAŽIVANJIMA POUČAVANJA INIH JEZIKA I OVLADAVANJA NJIMA

Pojam „istraživanja o istraživanjima“ upotrijebio je Brown (2011) za istraživanja o tome kako se provode istraživanja. U uporabi su još i pojmovi „sinteza istraživanja“ i „metaanaliza“ akumuliranih primarnih istraživanja (usp. Norris i Ortega, 2006) kojima je, uz izvješće o metodološkim svojstvima provedenih istraživanja, cilj i analiza kvalitete provedenih istraživanja. Iako su prve sinteze istraživanja objavljene u znanstvenim časopisima potkraj 1970-ih, tek su se sredinom 1990-ih pojavile metaanalize istraživanja za više različitih istraživačkih područja (vidi npr. Russell i Spada, 2006 o metaanalizi istraživanja o korektivnoj povratnoj informaciji). Te su analize redovito izvješćivale i o aktualnim trendovima u kvalitativnim i kvantitativnim istraživanjima. U sljedećim odlomcima prikazat ćemo nekoliko istraživanja o istraživanjima poučavanja inih jezika i ovladavanja inim jezicima koja su relevantna za analizu opisanu u ovome radu.

Lazaraton (2000) je analizirala 332 članka objavljena u četirima primijenjenolingvističkim časopisima (*Language Learning*, *Modern Language Journal*, *TESOL Quarterly* i *Studies in Second Language Acquisition*) od 1991. do 1997. godine. U analizu je uključila samo izvorne znanstvene radove, što znači da replicirana istraživanja, metaanalize i teorijski radovi nisu ušli u korpus za analizu. Glavni je cilj analize bio utvrditi zastupljenost kvalitativnih i kvantitativnih istraživanja te vrstu i učestalost primjene kvantitativnih (statističkih) postupaka. Analiza je pokazala da je 88 % članaka u navedenim

časopisima sadržavalo opise kvantitativnih istraživanja, tek 10 % članaka izvještavalo je o kvalitativnim, a 2 % o djelomično kvalitativnim istraživanjima. Nakon pet godina Lazaraton (2005) je provela istovrsnu analizu, ali na uzorku od 524 članka objavljena u istim časopisima od 1991. do 2001. godine. Iako su rezultati i te analize upućivali na pretežitu zastupljenost kvantitativnih istraživanja (86 %), postotak kvalitativnih istraživanja porastao je na 13 %. Deskriptivni su statistički postupci dominirali u istraživanjima, ali utvrđena je i visoka zastupljenost analize varijance (ANOVA) – u čak 40 % opisanih istraživanja.

Slično istraživanje, ali na nešto drukčijem korpusu časopisa – *Modern Language Journal*, *TESOL Quarterly*, *International Review of Applied Linguistics* i *Applied Linguistics* – proveli su i Gao i sur. (2001) za razdoblje od 1985. do 1997. Utvrdili su da se u 32 % članaka opisivalo kvalitativno istraživanje te da je broj članaka o provedenim kvalitativnim istraživanjima u navedenim časopisima bio u stalnom porastu od 1991. godine.

Potaknuti rezultatima istraživanja Lazaratonove i Gao i sur., Benson i sur. (2009) su pristupili opsežnoj analizi članaka koji su izvještavali samo o kvalitativnim istraživanjima. U korpus su uključili članke koji su objavljeni od 1997. do 2006. u deset renomiranih časopisa s područja učenja i poučavanja drugoga jezika. Rezultati su otkrili da su članci o kvalitativnim istraživanjima činili 22 % od ukupnoga broja objavljenih članaka, iako je broj kvalitativnih studija varirao od časopisa do časopisa – primjerice, u časopisima *Language Learning* i *Studies in Second Language Acquisition* prevladavaju kvantitativna istraživanja, a neki su časopisi, poput *TESOL Quarterly*, *Applied Linguistics* i *International Review of Applied Linguistics*, prigrlili kvalitativna istraživanja u toj mjeri da je broj kvalitativnih istraživanja u njima znatno porastao u odnosu na početak 1990-ih. Zanimljiv je podatak da su utvrdili kako je za analizirana kvalitativna istraživanja (njih čak 447) karakterističan metodološki eklekticizam, unatoč tomu što su dominantne metode istraživanja bile intervju, promatranje, videosnimke interakcije i učenički radovi.

Iako u porastu, broj je sličnih istraživanja o istraživanjima relativno malen (Norris i Ortega, 2000). Ta nas je činjenica navela na provedbu analize istraživanja u području poučavanja inih jezika i ovladavanja inim jezicima koja su opisana tijekom petogodišnjega razdoblja u odabranim publikacijama.

4. ISTRAŽIVANJA POUČAVANJA INIH JEZIKA I OVLADAVANJA INIM JEZICIMA U ZNANSTVENIM PUBLIKACIJAMA

Svrha je ovoga istraživanja analizirati znanstvene radove iz područja usvajanja, učenja i poučavanja inih jezika objavljenih u renomiranim hrvatskim i svjetskim časopisima kako bi se identificirali glavni trendovi u istraživanjima.

4.1. Ciljevi analize

S obzirom na svrhu istraživanja, primarni je cilj analize bio utvrditi koje teme dominiraju, odnosno kojim su se istraživačkim problemima znanstvenici pretežno bavili. Sljedeći je cilj bio analizirati metodologiju istraživanja, odnosno načine prikupljanja i analize podataka koji su primjenjivani u istraživanjima. S tim u vezi analizirane su i osnovne značajke uzorka, odnosno ispitanika obuhvaćenih istraživanjima. Kao dodatni cilj nametnula se usporedba trendova u hrvatskim i stranim publikacijama iz korpusa. Važno je napomenuti da analiza nije imala za cilj i prosudbu o kvaliteti istraživanja.

4.2. Korpus izvornih znanstvenih radova

Korpus izvornih znanstvenih radova činili su članci objavljeni od 2007. do 2012. godine u sljedećim relevantnim hrvatskim i svjetskim znanstvenim časopisima: *Strani jezici*, *Studia Anglica et Romanica*, *Zagreber Germanistische Beiträge*, zbornik *Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku*, *Language Learning*, *Second Language Research*, *Studies in Second Language Acquisition*, *Modern Language Journal*. Osnovni je kriterij za odabir časopisa bila činjenica da časopis objavljuje radove iz područja ovladavanja inim jezicima te one koji se bave istraživanjem poučavanja inih jezika. Uz to, hrvatski su časopisi morali biti na popisu kategoriziranih domaćih časopisa koji se uzimaju u obzir pri vrednovanju radova za znanstvena zvanja iz područja humanističkih znanosti prema važećem Pravilniku o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja Nacionalnoga vijeća za znanost (Narodne novine broj 84/05, 100/06, 138/06, 42/07, 120/07, 71/10, 116/10 i 38/11), a kod stranih je publikacija odabir proveden na temelju zastupljenosti časopisa na Jungovu (2004) popisu vrhunskih časopisa na koji se stavljaju časopisi s najvećim brojem sažetaka objavljenih u *Language Teaching* i na temelju deklarirane indeksiranosti i citiranosti (engl. *impact factor*). Članak iz hrvatskih izdanja uvršten je u korpus ako je kategoriziran kao izvorni znanstveni rad, a iz stranih ako je donosio izvješće o provedenoj istraživanju. Teorijski radovi i metaanalize nisu, dakle, bili uvršteni u korpus. Tablica 1. donosi detaljan prikaz broja analiziranih članaka prema pojedinim časopisima.

Tablica 1. Broj analiziranih izvornih znanstvenih radova u izabranim hrvatskim i svjetskim časopisima

časopis	F	%	N
Hrvatska			
<i>Strani jezici</i>	17	4,3	
<i>Zbornik HDPL</i>	25	6,4	55
<i>SRAZ</i>	10	2,6	
<i>Zagreber Germanistische Beiträge</i>	3	0,8	
Svijet			
<i>Language Learning</i>	124	31,6	
<i>Second Language Research</i>	33	8,4	337
<i>Studies in Second Language Acquisition</i>	63	16,1	
<i>Modern Language Journal</i>	117	29,8	

Iz tablice 1 proizlazi da su ukupno analizirana 392 znanstvena članka, od toga je 55 (14 %) objavljeno u Hrvatskoj, a 337 (86 %) u inozemstvu. Nesklad u broju članaka objavljenih u Hrvatskoj i u inozemstvu može se tumačiti činjenicom da hrvatske publikacije, za razliku od svjetskih, ne objavljuju isključivo radove iz područja ovladavanja inim jezicima, glotodidaktike i metodike nastave određenoga stranoga jezika te da zbornik HDPL-a izlazi jednom godišnje. Kako bi se rezultati ipak mogli međusobno usporediti, većim će dijelom biti izraženi u postotku. Svi se rezultati analize trebaju tumačiti uzimajući te činjenice u obzir.

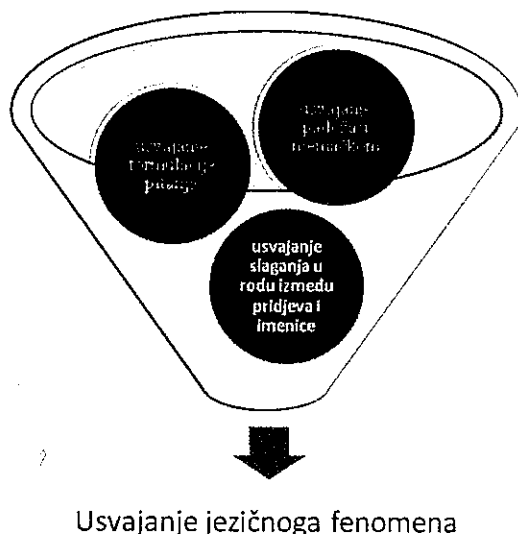
Sadržaj članaka analiziralo je dvoje istraživača. Svaki je istraživač analizirao po dva domaća i dva strana časopisa. U nekoliko krugova analize koja je provedena uz pomoć sheme kodiranja pratile su se sljedeće informacije o istraživanjima: teme i metodologija istraživanja (metode istraživanja, vrste istraživanja s obzirom na provedene analize, vrste kvantitativnih analiza, veličina uzoraka i dob ispitanika). S obzirom na činjenicu da je granice između vrsta istraživanja ponekad vrlo teško povući (Ortega, 2005), u složenim je slučajevima odluka o pojedinoj kategoriji donesena usklađivanjem istraživača.

4.3. Rezultati analize

4.3.1. Teme istraživanja

Analiza tema istraživanja provedena je u nekoliko koraka. U prvome je koraku sastavljen popis svih varijabla koje su istraživane kako bi se izdvojile kategorije istraživanja s obzirom na temu. S obzirom na to da je veliki broj istraživanja uključivao više od jedne varijable i da su mnoga istraživanja ispitivala različite kombinacije varijabla, inicijalni je popis imao potencijalno vrlo velik broj kategorija (više od 390). U sljedećem je koraku broj kategorija

reduciran tako što je glavnoj varijabli čiji se razvoj pratio pridružen uopćeni naziv kategorije. Slika 2. prikazuje primjer svođenja pojedinačnih tema na zajedničku kategoriju (krovnu temu).

Slika 2. Primjer kategoriziranja teme istraživanja

Iako je takvim postupkom očito izgubljen uvid u širok raspon tema, zbog daljnje je analize bio nužan.

Tablice 2. i 3. prikazuju usporedbu krovnih tema zastupljenih u hrvatskim i svjetskim časopisima. U obama kontekstima dominiraju lingvističke, psiholingvističke, sociolingvističke i pedagoške teme, a ostale su teme zastupljene u manjem postotku. Među njima se ističu istraživanja o utjecaju prvoga jezika, uloga društvenoga konteksta na ovladavanje inim jezicima, a uočen je i veći broj neurolingvističkih istraživanja usvajanja jezika. No, iz ove analize proizlazi da područje OVIJ-a i glotodidaktike odlikuje kompleksnost pojava koje se istražuju te, posljedično, epistemološka raznovrsnost koju treba prigrliti i razvijati (Ortega, 2005:435).

Tablica 2. Teme istraživanja u svijetu

Svijet	
Tema	%
usvajanje jezičnoga fenomena	13
leksičko znanje	11
individualne razlike	9
nastava	7
kom. jezična kompetencija	5
povratna informacija	4,5

Tablica 3. Teme istraživanja u Hrvatskoj

Hrvatska	
Tema	%
individualne razlike	33
kom. jezična kompetencija	13
leksičko znanje	11
usvajanje jezičnoga fenomena	7
dvojezičnost/višejezičnost	7
nastavničke kompetencije	6

Na prvi pogled vjerojatno može začuditi izostanak članaka o istraživanju dvojezičnosti i višejezičnosti u svijetu. To ni u kom slučaju ne znači da takvih istraživanja nije bilo: dvojezičnost se javljala kao jedna od varijabla u istraživanju (najčešće kao opisna karakteristika ispitanika), no brisana je u gore opisanome procesu kategorizacije. Taj se nalaz može protumačiti i činjenicom da u svijetu postoje mnogi časopisi (kao što su *Bilingualism: Language and Cognition*, *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, *International Journal of Bilignualism* ili *International Journal of Multilingualism*) koji su specijalizirani upravo za to vrlo zanimljivo i istraživanjima bogato područje u kojima istraživači, pretpostavljamo, radije objavljuju svoja istraživanja.

4.3.2. Metode istraživanja

Kao što je bilo vidljivo iz prikaza vrsta i metoda istraživanja (poglavlje 2.), metode istraživanja odnose se na postupke prikupljanja i analize podataka. Postupci su prikupljanja podataka često vezani uz određenu vrstu analize, što pruža dojam isprepletenosti postupaka prikupljanja i postupaka analize podataka. Zbog vrlo različitih klasifikacija metoda istraživanja, u analizi se metoda nismo ograničili predloženim klasifikacijama, iako smo se dobrim dijelom oslanjali na klasifikacije kvantitativnih i kvalitativnih metoda koje su opisali Brown (2011) i Harklau (2011). Radi pojednostavljivanja klasifikacije s jedne i isticanja uočene metodološke pojave s druge strane, u donjem smo prikazu metoda istraživanja koje su istraživači primjenjivali u svojim istraživanjima (tablice 4. i 5.) odvojili testiranje umijeća, koje se odnosi na uporabu standardiziranih testova i nestandardiziranih oblika testiranja kako usmene tako i pisane produkcije, od ispitivanja ispitanika ciljanim zadatcima uporabljenim u svrhu prikupljanja podataka o određenoj vrsti jezičnoga ponašanja. Potonji se postupak prikupljanja podataka pojavljivao u podjednakoj mjeri i u kvantitativnim i u kvalitativnim vrstama istraživanja.

Tablica 4. Metode istraživanja u svijetu

Svijet	
Metoda	%
ciljani zadatak	34,4
eksperiment	34
upitnik	18
testiranje jezičnoga umijeća	14
promatranje	13
korpusno istraživanje	6
analiza dokumenata	6
konverzijska analiza	2
diskursna analiza	0,3
intervju	0,3

Tablica 5. Metode istraživanja u Hrvatskoj

Hrvatska	
Metoda	%
upitnik	55
testiranje jezičnoga umijeća	18
ciljani zadatak	18
analiza dokumenata	11
promatranje	9
intervju	9
eksperiment	2

Kao što se može iščitati iz gornjih tablica, dominantne su metode istraživanja u svijetu eksperiment i uporaba raznovrsnih ciljanih zadataka, a u Hrvatskoj je eksperiment primijenjen tek u dvama istraživanjima. Glavna metoda istraživanja u Hrvatskoj su, međutim, upitnici. Treba istaknuti i nalaz o broju longitudinalnih u odnosu na transverzalna istraživanja. U svjetskim je publikacijama iz našega korpusa utvrđeno 10 % longitudinalnih istraživanja, a u hrvatskim publikacijama takva istraživanja uopće nisu zabilježena.

S obzirom na vrstu analize podataka, metode smo istraživanja podijelili na kvantitativne, kvalitativne i kombinirane. Tablica 6 donosi pregled udjela pojedinih tipova metoda analize u korpusu analiziranih istraživanja.

Tablica 6. Metode analize u svijetu i u Hrvatskoj

Svijet		Hrvatska	
kvantitativna	65 %	kvantitativna	56 %
kombinacija	19 %	kombinacija	27 %
kvalitativna	15 %	kvalitativna	13 %

Budući da kvantitativna metoda analize dominira u obama kontekstima, u sljedećem su koraku detaljnije analizirani uporabljeni postupci statističke analize. Rezultati su prikazani u tablici 7.

Tablica 7. Metode kvantitativne (statističke) analize u svijetu i u Hrvatskoj

Svijet		Hrvatska	
deskriptivna	81 %	deskriptivna	84 %
inferencijalna	59 %	inferencijalna	49 %
multivarijatna	16 %	multivarijatna	9 %
ostalo	9 %		

Deskriptivna je statistika neizostavan prvi korak u svakoj kvantitativnoj analizi te ne čudi veliki udio tih postupaka u istraživanjima. No, uočena je bitna razlika: u svjetskim se publikacijama pod deskriptivnom statistikom

podrazumijeva objavljivanje podataka o aritmetičkoj sredini i standardnoj devijaciji, a u hrvatskim izvješćima dominira postotak.

Inferencijalna statistika najčešće obuhvaća testove razlika (ANOVA, t-test) i korelacije ili njihove neparametrijske ekvivalente. O odabiru adekvatnih postupaka osobito se vodi računa (i o tome izvješćuje) u stranim člancima.

Među postupcima multivarijatne statistike dominiraju faktorske i regresijske analize.

Kvalitativne se analiza najčešće provodi na podacima prikupljenima intervjuom, promatranjem (što obuhvaća promatranja *in situ* i analizu video- i audiosnimaka) i analizom dokumenata (usp. tablice 4. i 5.).

Nadalje, u korpusu je zabilježen značajan broj istraživanja u kojima su metode prikupljanja podataka, a time i analize, višestruke. Najčešće se radi o istraživanjima u kojima se podatci prikupljeni jednom, glavnom metodom prikupljanja podataka (npr. upitnik) dopunjavaju ili verificiraju podacima prikupljenima drugom metodom (npr. intevjuom).

Kategorija „ostalo“ obuhvaća različita specifična kompleksna mjerenja (najčešće u istraživanjima fonetskoga aspekta, aktivnosti mozga i slično), ili kompleksne statističke postupke poput strukturalnoga modeliranja.

Usporedimo li teme istraživanja s metodama prikupljanja i analize podataka u analiziranim člancima, možemo zaključiti da među istraživačima prevladava dihotomijsko shvaćanje istraživanja poučavanja drugoga jezika i ovladavanja njime prema jednom od modela koje je predložila Ortega (2005). S obzirom na to da se većinom istražuju lingvističke i kognitivne dimenzije ovladavanja inim jezicima, logično je da se odabiru kvantitativne metode. S druge strane, kvalitativne metode odabiru znanstvenici koji se bave društveno-afektivnim i kritičkim dimenzijama ovladavanja inim jezicima. Sa širenjem svijesti o važnosti kontekstualne i interakcijske dimenzije jezične uporabe (usp. Firth i Wagner, 1997) primjena je takvih metoda u porastu.

4.3.3. Uzorak

Uzorak smo analizirali s obzirom na njegovu veličinu, odnosno broj ispitanika i s obzirom na dob ispitanika. Prema rezultatima prikazanima u tablici 8, prosječan je broj ispitanika po istraživanju gotovo jednak u istraživanjima provedenima u svijetu i u Hrvatskoj.

Tablica 8. Veličina uzorka

	Svijet	Hrvatska
Mean	131,63	131,02
SD	445,75	94,5
Min	1	14
Max	6000	495
Mode	2	20

Kada se analiziraju drugi pokazatelji, kao što su mod ili standardna devijacija, razlike su vidljive. Tako je u stranim časopisima zabilježeno 13 istraživanja koja imaju 2 ispitanika (mod = 2), a u hrvatskim časopisima takvih istraživanja nema. To upućuje na zaključak da je u nas manje istraživanja koja ulaze u dublju problematiku i međusobno prožimanje različitih čimbenika (npr. analize slučaja), a općenito je malo longitudinalnih istraživanja i u nas i u svijetu. S obzirom na to da je u Hrvatskoj najčešća metoda prikupljanja podataka upitnik, ne čudi i prosječno velik broj ispitanika po istraživanju.

S obzirom na to da je rezultate iz tablice 8. teško interpretirati ponajprije zbog izrazito velikoga odstupanja od aritmetičke sredine u poduzorku stranih članaka, u sljedećem su koraku istraživanja kategorizirana u pet skupina s obzirom na raspon broja ispitanika (tablica 9). Time je dobivena jasnija slika o veličini uzorka u istraživanjima u svijetu i u nas te potvrda već izrečenoga zaključka o tome da je u svijetu trend istraživanje više aspekta poučavanja jezika i ovladavanja njime na manjem broju ispitanika, a u Hrvatskoj su zastupljenije manje kompleksne studije s više ispitanika.

Tablica 9. Veličina uzorka: raspon

Broj ispitanika	Svijet (%)	Hrvatska (%)
≤10	15	-
11-100	59	40
101-300	19	56
301-999	5	4
>1000	1	-

Tablica 10. Dob ispitanika

Svijet		Hrvatska	
odrasli	71 %	adolescent	46 %
adolescenti	11 %	odrasli	46 %
djeca	6 %	različite dobi	6 %
različite dobi	3 %	djeca	2 %

Podatci u tablici 10. pokazuju da u istraživanjima u svijetu uzorak najčešće čine odrasli učenici, a u Hrvatskoj je populacija adolescentske dobi jednako često istraživani uzorak kao uzorak odraslih učenika.

5. DISKUSIJA

Analizi istraživanja prikazanih u odabranim inozemnim i domaćim publikacijama u proteklih pet godina pristupili smo s ciljem dobivanja uvida u teme kojima se istraživači s primarnim interesom za područje ovladavanja i poučavanja inim jezicima bave i koju metodologiju istraživanja primjenjuju u svom empirijskome radu.

Analiza tematskoga fokusa istraživanja ukazala je na izrazitu raznolikost i širok raspon zanimanja istraživača procesa ovladavanja inim jezicima i poučavanja inih jezika u svijetu i Hrvatskoj. Tako korpus analiziranih članaka obuhvaća istraživanja psiholingvističkih i sociolingvističkih, društveno-kulturoloških i ekoloških aspekata učenja jezika. Iako u korpusu prevladavaju istraživanja kognitivnih aspekata ovladavanja inim jezikom, na što je mogao dijelom utjecati izbor časopisa koji uglavnom objavljuju radove s takvim temama (npr. *Studies in Second Language Acquisition*), uočili smo sve veći broj istraživanja u kojima se razmatra jezični razvoj osobe u užem ili širem kontekstu ovladavanja danim jezikom. Na to je vrlo vjerojatno utjecao poziv s kraja 1990-ih da se u istraživačkim pristupima povežu paradigme psiholingvističkih i sociolingvističkih teorija (usp. Firth i Wagner, 1997; Swain i Deters, 2007). Taj je poziv paralelno pratio i prijedlog općenitoga uvođenja promjena u prirodi hipoteza i teorija u kojima se polazi u istraživanjima. Kao primjer teorije koja bi istraživanja mogla unaprijediti metodološki i epistemološki zagovara se teorija kaosa/kompleksnosti. Ta se teorija, ističu njezini zagovornici (npr. Larsen-Freeman, 1996; Larsen-Freeman i Cameron 2008a), dugo primjenjuje u prirodnim znanostima radi proučavanja kompleksnih, dinamičnih, nelinearnih, otvorenih sustava, uključujući i sustave koji se prirodno pojavljuju. Istraživanja u području primijenjene lingvistike, osobito ona s glavnim zanimanjem za teme vezane uz poučavanje inih jezika i ovladavanje njima, bave se procesima i stanjima unutar vrlo složenoga sustava koji sadrži puno podsustava (npr. društvena zajednica, razredna zajednica, obitelj, osoba, kognitivni aspekti, afektivni aspekti osobe itd.). Složenost takva sustava proizlazi iz komponenata i potkomponentata koje su međuzavisne, koje djeluju međusobno na puno različitih načina i određuju vremensku evoluciju jedne drugima. Larsen-Freeman i Cameron (2008b) naglašavaju kako je u središtu današnjih istraživanja opisivanje jezičnoga razvoja osobe s ciljem razumijevanja odnosa među pojavama koje taj razvoj prate i na njega utječu. Postavljanje novih hipoteza u istraživanjima nije nužno posljedica određene pojave. Osnovna je svrha istraživanja ispitati odnose unutar sustava, opisati dinamiku promjene određene pojave. Potrebno je izvoditi specifične, a ne opće generalizacije. U tom smislu Ellis (2008) ističe kako okvire za istraživanje

sustavnosti i uzroka pojavljivanja određene pojave u dinamičkim interakcijama pruža upravo teorija kaosa/kompleksnosti, odnosno teorija kompleksnih sustava koju promiču Larsen-Freeman i Cameron (2008a), ali i teorije dinamičnih sustava, konekcionizam i emergentizam (za uvod u navedene teorije vidi Medved Krajnović, 2010). Ta nova teorijska polazišta istraživanjima počela su se i praktično odražavati na metodologiju istraživanja.

Naznaku toga trenda pružaju i nalazi našega istraživanja. Naime, u odnosu na rezultate nekih prijašnjih istraživanja o istraživanjima u području učenja i poučavanja inih jezika (npr. Lazaraton, 1995, 2000, 2005; Benson i sur., 2009), u našem je korpusu evidentiran manji broj čisto kvantitativnih u odnosu na kvalitativna istraživanja i, što je važnije, više slučajeva kombiniranja kvantitativnih i kvalitativnih istraživanja. Iz navedenoga proizlazi da su znanstvene discipline glotodidaktika i ovladavanje inim jezicima prepoznale vrijednost kvalitativnih metoda istraživanja, pa im čak i daju prednost u istraživanjima (Magnan, 2005).

Richards (2009) tvrdi da je kvalitativno istraživanje otvorilo uvid u procese učenja i poučavanja jezika koji se nisu mogli ni zamisliti prije dvadeset godina i da razvoj tih metoda obećava još više razumijevanja u budućnosti, a Benson i sur. (2009) najveće značenje prihvatanja kvalitativnih metoda vide u načinu na koji se disciplina počela mijenjati njihovom primjenom te da prihvaćanje kvalitativnih metoda istraživanja znači i prihvaćanje prinosa ostalih znanstvenih disciplina disciplinama koje proučavaju procese poučavanja inih jezika i ovladavanja inim jezicima.

Činjenica da je sve više kvalitativnih i kombiniranih istraživanja moguće je rezultat već spomenutoga širenja opsega tema istraživanja, iako je Long (2012) mišljenja da danas nema novih tema istraživanja, da među istraživačima postoji suglasje oko toga koji su najzanimljiviji i najizraženiji problemi, ali ne i oko toga koje bi metode bile prikladne da ih se istraži. Smatra da inovativnost danas leži u metodama istraživanja koje se primjenjuju u istraživanju postojećih tema istraživanja. Posebnu vrijednost pritom vidi u metodama istraživanja koje se preuzimaju iz drugih znanstvenih disciplina, osobito psihologije, psiholingvistike i neurolingvistike.

Pojavu značajnoga broja istraživanja u kojima se upotrebljavaju metodološka dostignuća iz drugih disciplina, osobito u praćenju moždane aktivnosti preko osjetilnih sustava (vida, sluha i slično), zamijetili smo i u svojoj analizi članaka. U današnjim se istraživanjima ovladavanja inim jezikom, očito, očekuje metodološka inovacija, a ona ide u smjeru iskorištavanja tehnoloških dostignuća za potrebe raznih vrsta mjerenja uz

istovremenu primjenu i kvalitativnih pristupa i metoda istraživanja. Budući da je naglasak s uprosječivanja pojedinca u eksperimentalnim, kvantitativnim studijama potrebno prebaciti na proučavanje stvarnih ljudi u njihovim društvenim kontekstima i interakcijama (Larsen-Freeman i Cameron, 2008b), u budućim se istraživanjima preporučuje primjena formativnih eksperimenata u kojima istraživač postavlja pedagoške ciljeve i zatim istražuje što je potrebno za njihovo ostvarenje u pogledu materije, organizacije i promjena u intervenciji. Tim se eksperimentima istražuje potencijal sustava, a ne stanje sustava, kao što je slučaj s konvencionalnim eksperimentima. Kao drugi tip eksperimenta predlaže se tzv. dizajnirani eksperiment u kojem se složenost sustava proučava tako da se opetovano mijenja okolina učenja tijekom vremena i skupljaju dokazi o učinku varijacija. Primjenom tih, nešto drukčijih pristupa u eksperimentima, fokus s produkata i ishoda prelazi na proces (Larsen-Freeman i Cameron, 2008a).

Primjena novih pristupa istraživanju trebala bi voditi i većoj zastupljenosti longitudinalnih istraživanja, za koja smo i u svojem korpusu utvrdili da ih je vrlo malo i da su, u skladu s nalazima Ortege i Iberri-Shea (2005), provedena najviše s osnovnoškolskom i srednjoškolskom populacijom, a najmanje u ranom učenju i s odraslima, a s ciljem utvrđivanja učinka poučavanja kao rezultata promjena u obrazovnim programima. Zanimljivo je da se u više članaka longitudinalno istraživanje samo najavljivalo kao oblik istraživanja koji će uslijediti nakon analize rezultata intenzivnoga prikupljanja podataka u kratkom razdoblju. Ne umanjujući vrijednost kratkoročnih istraživanja, činjenica je da dugoročna istraživanja pružaju transparentnije podatke o tome kada, i što je važnije, kako je došlo do određene promjene u procesu poučavanja i usvajanja jezika. No, dugoročna istraživanja zahtijevaju i izuzetno dobru pripremu i sustavnost u provedbi.

Kada je riječ o metodama analize i prikaza rezultata istraživanja, u svojem smo korpusu radova iz stranih publikacija uočili relativno visoku razinu detaljnosti u izvješćivanju o metodologiji istraživanja. Iscrpno se opisuju razvoj i obilježja instrumenata ili se poziva na izvore u kojima se daju podatci o razvoju instrumenta koji se primjenjivao u studiji. Gotovo da nismo naišli na istraživanje u kojemu se ne prikazuju potpuni statistički podatci (npr. srednje vrijednosti bez standardne devijacije, egzaktna i relativna p-vrijednosti, ili t-test ili ANOVA bez t-vrijednosti ili bez srednje vrijednosti i standardne devijacije za skupine). Iz navedenoga se iščitava visoka razina zahtijevane znanstvene rigoroznosti, na koju upućuju i urednici nekih časopisa time što vrlo detaljno opisuju kakvi se podatci o istraživanju očekuju u predanom prilogu.

Kad je riječ o metodama analize i prikazima rezultata, hrvatska istraživanja povremeno ostavljaju dojam prigodnih istraživanja, provedenih *ad hoc* i istraživanja u kojima se rabe instrumenti koji se izrađuju za potrebe danoga istraživanja, ali psihometrijski nisu provjerena ili se o tome ne izvješćuje. Izuzetak su istraživanja koja su dijelom većih projekata.

Zbog često isticane potrebe ulaska u dubinu analize u istraživanjima, a s tim i povećanih zahtjeva za primjenom različitih statističkih postupaka da bi se odgovorilo na sva istraživačka pitanja, Plonsky i Gas (2011) su metaanalizom obuhvatili 174 kvantitativna istraživanja, a nakon uočenih nedostataka u metodološkoj kvaliteti dijela istraživanja, naglasili kako je danas osim p-vrijednosti potrebno prikazivati i tzv. veličinu učinka (engl. *effect size; d value*) i interval pouzdanosti te kako je važno izračunati i prikazati pouzdanost instrumenata. Potpun i transparentan prikaz svih podataka povećava mogućnost interpretacije rezultata istraživanja, a i kasniju njihovu uporabu u metaanalizama. Činjenicu da su u nekim istraživanjima podatci te vrste izostali, Plonsky i Gas (2011) pripisuju nedostacima u obrazovanju znanstvenika, njihovu nepoznavanju metoda prikupljanja i analize podataka, odnosno načina primjene metoda istraživanja i standarda metodološke kvalitete istraživanja.

U vezi s uzorkom i drugim zanimljivim obilježjima istraživanja, u stranim smo istraživanjima uočili nekoliko trendova: 1) odrasli učenici, odnosno studenti dominantan su uzorak; 2) većina je istraživanja provedena u SAD-u, Kanadi i Australiji, dakle kontekstu učenja drugoga jezika, i 3) istraživani je jezik u većini slučajeva engleski kao drugi jezik. Vrlo je mali broj istraživanja iz drugih zemalja, onih koja istražuju druge strane jezike ili koja uzimaju u obzir više stranih jezika. Navedene značajke obilježavaju cijelo desetljeće (usp. Harklau, 2011). Problem takve prakse je, tvrdi Ortega (2005: 434), što implicira reprezentativnost i prototipnost određenoga uzorka i konteksta, a to neizostavno u pitanje dovodi mogućnost uopćavanja nalaza istraživanja i njihovu aplikaciju u drugim kontekstima. Iz toga proizlazi da su istraživanja koja proučavaju određeni kontekst i ciljane populacije korisnija i primjenjivija u danome kontekstu čak i od onih istraživanja koje obilježavaju metodološka i epistemološka rigoroznost, jer postižu jasnije i izravnije implikacije za proces poučavanja i učenja jezika u koji je određena populacija uključena. Stoga možemo zaključiti da se istraživanja provedena u Hrvatskoj na uzorku hrvatskih učenika, koji velikim dijelom obuhvaća adolescente uključene u nastavni proces, mogu smatrati relevantnijim za naš kontekst učenja stranih jezika, jer u obzir uzimaju specifičnosti ciljnoga konteksta i specifičnosti populacije. Ipak, općenito smo uočili malo repliciranih

istraživanja, a kojih bi, upravo radi uvažavanja specifičnosti konteksta i populacije ispitanika, trebalo biti više.

Na kraju bismo spomenuli vrlo važnu, a malo zastupljenu činjenicu u hrvatskom u odnosu na inozemni kontekst istraživanja – da je vrlo velik dio istraživanja, o kojima su izvješćivali radovi u stranim publikacijama iz našega korpusa, financiran do te mjere da su i ispitanici bili plaćeni za sudjelovanje u istraživanju.

6. ZAKLJUČNO

Što atribut „znanstveni“ ima s nastavom stranih jezika, pitanje je na koje je Vilke (1979) odgovorila prije više od 30 godina, a koje danas – više nego ikad – potvrđuju empirijska istraživanja u okviru primijenjenolingvističkih disciplina – glotodidakte, ovladavanja inim jezicima, jezičnoga testiranja ili ispitivanja. Istraživanja imaju širok tematski spektar, a karakterizira ih orijentacija prema interdisciplinarnosti, odnosno transdisciplinarnosti. Metodologija istraživanja dobiva sve jasnija obilježja preko općih i fokusiranih metodoloških priručnika. Raspon metoda prikupljanja podataka sve je širi. Donekle zanemarena svrhovitost kvalitativnih metoda ponovno izlazi u prvi plan. Metode analize prate postavljene standarde u kvalitativnim i kvantitativnim istraživanjima.

Pitanje kojemu će se u budućnosti trebati posvetiti više pozornosti jest u kojoj mjeri i kojom brzinom spoznaje iz znanstvenih istraživanja unapređuju nastavnu praksu. Specifično za hrvatski kontekst istraživanja je i vrlo aktualno pitanje kako istraživačima koji se bave istraživanjima poučavanja inih jezika i ovladavanja inim jezicima omogućiti da pronađu izvore financiranja potrebne za kvalitetnu pripremu i provedbu istraživanja. U ovome su trenutku znanstvenici orijentirani prema inozemnim sredstvima financiranja. Dugoročnije rješavanje pitanja financiranja istraživanja, osobito longitudinalnih projekata, zasigurno bi istraživanja podiglo na razinu koju pretpostavlja kvaliteta obrazovanja istraživača koji se bave poučavanjem i usvajanjem stranoga jezika u Hrvatskoj.

LITERATURA

- Benson, P., Chik, A., Gao, X., Huang, J. i Wenfeng W. (2009) Qualitative Research in Language Teaching and Learning Journals: 1997-2006. *Modern Language Journal* 93 (1), 79-90.
- Brown, J. D. (2004) Research Methods for Applied Linguistics: Scope, Characteristics, and Standards. U Davis, A. i Elder, C. (ur.), *The Handbook of Applied Linguistics*. Oxford: Blackwell, 476-500.
- Brown, J. D. (2011) Quantitative Research in Second Language Studies. U: Hinkel, E. (ur.) *Handbook of Research in Second Language Teaching and Learning*. Volume II. New York, London: Routledge, 190-208.
- Davis, A. i Elder, C. (ur.) (2004) *The Handbook of Applied Linguistics*. Oxford: Blackwell.
- Dörnyei, Z. (2007) *Research Methods in Applied Linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Ellis, N. C. (2008) The Dynamics of Second Language Emergence: Cycles of Language Use, Language Change, and Language Acquisition. *Modern Language Journal* 92 (2), 232-249.
- Firth, A. i Wagner, J. (1997) On Discourse, Communication, and (Some) Fundamental Concepts in SLA Research. *Modern Language Journal*, 81 (3), 285-300.
- Gao, Y., Li, L. i Jun L. (2001) Trends in the Research Methods in Applied Linguistics: China and the West. *English for Specific Purposes* 20 (1), 1-14.
- Harklau, L. (2011) Qualitative Research in Second Language Studies. U Hinkel, E. (ur.), *Handbook of Research in Second Language Teaching and Learning*. Volume II. New York, London: Routledge, 175-189.
- He, A. W. (2004) CA for SLA: Arguments from the Chinese Language Classroom. *Modern Language Journal* 88 (4), 568-582.
- Jung, U. O. H. (2004): Paris in London Revisited or the Foreign Language Teacher's Topmost Journals. *System* 32, 357-361.
- Larsen-Freeman, D. (1996) Chaos/Complexity Science and Second Language Acquisition. *Applied Linguistics* 18 (2), 141-165.
- Larsen-Freeman, D. i Cameron, L. (2008a) *Complex Systems and Applied Linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Larsen-Freeman, D. i Cameron, L. (2008b) Research Methodology on Language Development from a Complex Systems Perspective. *Modern Language Journal* 92 (2), 200-213.
- Larsen-Freeman, D. i Long, M. H. (1991) *An Introduction to Second Language Acquisition Research*. London: Longman.
- Lazaraton, A. (1995) Qualitative Research in Applied Linguistics: A Progress Report. *TESOL Quarterly* 29 (3), 455-472.
- Lazaraton, A. (2000) Current Trends in Research Methodology and Statistics in Applied Linguistics. *TESOL Quarterly* 34 (1), 175-181.
- Lazaraton, A. (2003) Evaluative Criteria for Qualitative Research in Applied Linguistics: Whose Criteria and Whose Research?. *Modern Language Journal* 87 (1), 1-12.
- Lazaraton, A. (2005) Quantitative Research Methods. U: Hinkel, E. (ur.), *Handbook of Research in Second Language Teaching and Learning*. Volume I. New York i London: Routledge, 209-224.
- Long, M. (2012) Current Trends in SLA Research and Directions for Future Development. *Chinese Journal of Applied Linguistics (Quarterly)* 35 (2), 135-152.

- Magnan, S. S. (2005) From the Editor: Presenting the Special Issue. *Modern Language Journal* 89 (Focus issue), 315-316.
- McDonough, J. i McDonough, S. (1997) *Research methods for English language teachers*. London: Arnold.
- McKay, S. L. (2006) *Researching Second Language Classrooms*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Medved Krajinović, M. (2010) *Od jednojezičnosti do višejezičnosti. Uvod u istraživanja procesa ovladaavanja inim jezikom*. Zagreb: Leykam.
- Norris, M. J. i Ortega, L. (2000) Effectiveness of L2 Instruction: A Research Synthesis and Quantitative Meta-analysis. *Language Learning* 50 (3), 417-528.
- Norris, M. J. i Ortega, L. (2006) *Synthesizing Research on Language Learning and Teaching*. Philadelphia: Benjamins.
- Nunan, D. (1992) *Research methods in language learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ortega, L. (2005) For what and for whom is our research? The ethical as transformative lens in instructed SLA. *Modern Language Journal* 89 (3), 427-443.
- Ortega, L. i Iberri-Shea, G. (2005) Longitudinal research in second language acquisition: recent trends and future directions. *Annual Review of Applied Linguistics* 25, 26-45.
- Plonsky, L. i Gas, S. (2011) Quantitative Research Methods, Study Quality, and Outcomes: The Case of Interaction Research. *Language Learning* 61 (2), 325-365.
- Richards, K. (2009) Trends in qualitative research in language teaching since 2000. *Language Teaching* 42(2), 147-180.
- Russel, J. i Spada, N. (2006) The Effectiveness of Corrective Feedback for the Acquisition of L2 Grammar: A Meta-analysis of the Research. U: Norris, J. M. i Ortega, L. (ur.): *Synthesizing Research on Language Learning and Teaching*. Philadelphia: Benjamins, 133-164.
- Swain, M. i Deters, P. (2007) 'New' mainstream SLA theory: expanded and enriched. *Modern Language Journal* 91 (Focus Issue), 820-836.
- Vilke, M. (1979) Metodologija znanstvenog istraživanja u nastavi stranih jezika. *Godišnjak Saveza jugoslavenskih društava za primijenjenu lingvistiku*, 39-49.

RESEARCH ON SECOND LANGUAGE TEACHING AND ACQUISITION

What is the correlation between the adjective "scientific" and foreign language teaching? This question was posed by Mirjana Vilke in her article "Methodology of Research in Foreign Language Teaching" that was published over 30 years ago. She found that the topics and research methods borrowed from other disciplines but adapted to the specific demands of the theory of foreign language teaching, or glottodidactics, reflected the scientific exploration of relevant issues. Since at the time such research was at its early beginnings, Vilke believed that the future would bring more systematic research on factors affecting second language acquisition as well as advances in scientific methods and instruments.

The abovementioned thoughts have provided the impetus for the present research. The paper gives a review of articles on research in the field of foreign language teaching and acquisition that were published in selected scientific publications over the last five years. The aim is to determine the trends in a) topics, i.e. research problems addressed, and b) research methods applied. The corpus comprises original scientific research papers published in four leading publications in Croatia (the journals *Strani jezici*, *Studia Romanica et Anglica Zagradiensia* and *Zagreber germanistische Beiträge*, along with the CALS conference proceedings) and in four international publications (*Second Language Research*, *Language Learning*, *Studies in Second Language Acquisition*, and *Modern Language Journal*).

The findings, compared to those reported by Vilke (1979), point to a number of trends. Empirical applied linguistics research in the domains of teaching foreign languages, second language acquisition, language testing and assessment that were analysed in the present study has a strong scientific character. Research studies cover a wide spectrum of topics and are characterised by interdisciplinarity and transdisciplinarity. Research methodology is addressed and is thus more precisely defined by general and focused handbooks. Moreover, the range of data collection methods has significantly expanded. The purposefulness of qualitative research methods that had, up to recently, been somewhat neglected, has moved to the forefront. Finally, methods applied in data analysis meet the standards of qualitative and quantitative research. An important question that remains to be tackled concerns the promptness and degree to which research findings enhance the practice of language teaching.

Keywords: research methods, teaching foreign languages, second language acquisition, scientific journals